

Företagsbot

Promemoria

RättsPM 2006:19
Utvecklingscentrum Malmö
Maj 2011 (uppdaterad)

Innehållsförteckning

1	Inledning	3
2	Om skyldigheten att tillämpa reglerna	3
3	Beslutsprocessen	3
4	Begreppet näringsidkare	4
5	Begreppet näringsverksamhet.....	5
6	Förutsättningar för företagsbot	5
6.1	Näringsidkare som inte gjort vad som skäligen kunnat krävas.....	6
6.2	Person i ledande ställning	6
6.3	Person som annars haft ett särskilt ansvar i verksamheten	6
7	Företagsbotens storlek	7
8	Jämkningsregler	8
9	Företagsboten kan efterges	10
10	Åtalsprövning.....	10
10.1	Åtalsprövningsregeln i 36 kap. 10 a § brottsbalken	10
10.2	Dubbla åtalsprövningsregler	11
11	Strafföreläggande	12
12	Vissa processuella aspekter.....	12
12.1	Talan om enskilt anspråk i mål om företagsbot.....	13
12.2	Prövningstillstånd	13
12.3	Delgivning av grunden för talan om företagsbot.....	13
12.4	Preskription.....	14
12.5	Flera brott i näringsverksamheten.....	14
13	Förslag på utformning av talan om företagsbot.....	14
14	Förvar och kvarstad	15
15	Ekobrottsmyndigheten	16
16	Riksenheten för miljö- och arbetsmiljömål (REMA)	16
17	Rekommendationer m.m.	16
18	Praxis	17
18.1	Strafföreläggande	17
18.2	Domstolsavgöranden	17
18.2.1	Brott mot livsmedelslagen	17
18.2.2	Brott mot lagen om foder och animaliska biprodukter.....	19
18.2.3	Djurplågeri	19
18.2.4	Djurskyddslagen	19
18.2.5	Brott mot lotterilagen.....	20
18.2.6	Brott mot tobakslagen	20
18.2.7	Grovt bedrägeri m.m.....	20
19	Fortsatt utveckling	21
20	Bilaga – Lagstiftning vid vilken fråga om företagsbot kan uppkomma ..	22

1 Inledning

Företagsbot infördes i svensk lagstiftning den 1 april 1986.¹ Den 1 juli 2006 ändrades reglerna om företagsbot.² De nya reglerna innebar i korthet följande.

- Kravet slopades på att brottsligheten ska ha inneburit ett grovt åsidosättande av de särskilda skyldigheter som är förenade med verksamheten eller annars vara av allvarligt slag.
- Näringsidkarens ansvar gjordes primärt i förhållande till det individuella ansvaret när det gäller oaktsamma brott i näringsverksamhet som straffvärdemässigt ligger på dagsbotsnivå.
- En regel för åtalsprövning infördes som innebär att ett brott som kan föranleda talan om företagsbot och som har begåtts av oaktsamhet och inte kan antas föranleda annan påföljd än böter får åtalas av åklagare endast om åtal är påkallat från allmän synpunkt.
- Möjlighet infördes till åläggande av företagsbot genom strafföreläggande om boten avser ett belopp som inte överstiger 500 000 kr.

Riksenheten för miljö- och arbetsmiljömål har sammanställt riktlinjer för arbetsmiljöbrott och vissa brott mot miljöbalken, se avsnitt 16.

I en promemoria har ekobrottsmyndigheten sammanställt hovrättsdomar avseende företagsbot, se avsnitt 15.

2 Om skyldigheten att tillämpa reglerna

Reglerna om företagsbot har en obligatorisk utformning.³ Åklagaren ska alltså föra talan om företagsbot om rekvisiten är uppfyllda. I samband med införandet av de ändrade reglerna om företagsbot erinrades på nytt om åklagarens skyldighet att föra talan om företagsbot när rekvisiten är uppfyllda.⁴

Reglerna om företagsbot är inte tillämpliga på brott där påföljden är penningböter.

3 Beslutsprocessen

Processen för att fastställa eventuell företagsbot kan delas upp i tre tydligt åtskilda steg.

1. En bedömning sker av om förutsättningarna för att ålägga företagsbot är uppfyllda enligt 36 kap. 7 § brottsbalken.
2. Företagsbotens storlek fastställs enligt 36 kap. 9 § brottsbalken.
3. En bedömning görs av om det finns skäl att jämka eller efterge boten enligt 36 kap. 10 § brottsbalken.⁵

¹ SFS 1986:1007, prop 1985/86:23

² SFS 2006:283, prop 2005/06:59

³ Prop 1985/86:23 s 65

⁴ Prop 2005/06:59 s 61

⁵ Prop 2005/06:59 s. 28 f

I promemorian lämnas i de följande kapitlen beskrivningar av förutsättningarna för att ålägga företagsbot (kap 4-6), följt av kommentarer om bestämmande av botens storlek (kap 7), jämkning (kap 8) och eftergift (kap 9).

4 Begreppet näringsidkare

Med näringsidkare avses fysiska eller juridiska personer som yrkesmässigt bedriver verksamhet av ekonomisk art, oavsett om verksamheten är inriktad på vinst eller inte.⁶

Det är samma definition som återfinns i bokföringslagen. Kravet på yrkesmässighet innebär att verksamheten ska ha en viss grad av varaktighet och omfattning.

Även statliga och kommunala bolag faller in under näringsidkarbegreppet.⁷

Miljööverdomstolen har i mål M 6957-00 och M 6958-00 den 21 maj 2001 funnit att ett kommunalt avloppsreningsverk och ett kommunalt vattenverk var att bedöma som näringsidkare eftersom verksamheten i huvudsak finansierades genom avgifter från anläggningens brukare och att den därmed hade betydande ekonomiska inslag och anförde efter en längre genomgång av praxis och förarbetsuttalanden bl.a. följande:

”Begreppen näringsidkare och näringsverksamhet har i svensk rätt en vidsträckt innebörd. I princip gäller att den som yrkesmässigt bedriver verksamhet av ekonomisk art bedöms som näringsidkare och att det därvid inte krävs att syftet med verksamheten är att generera vinst. Beträffande verksamhet som bedrivs av det allmänna gäller att verksamhet som innefattar myndighetsutövning som regel inte är näringsverksamhet. För de verksamheter som inte utgör myndighetsutövning måste en närmare bedömning göras i frågan om verksamheten kan anses vara av ekonomisk art. Vid denna prövning skall hänsyn tas till den ekonomiska delen av verksamheten och då särskilt till verksamhetens finansiering, dvs. hur stor del av verksamheten som betalas av dess användare. Vid prövningen kan även hänsyn tas till om verksamheten är obligatorisk eller fakultativ samt huruvida verksamheten bedrivs i konkurrens med enskilda näringsidkare.”

Det kan i vissa situationer vara svårt att avgöra vem talan om företagsbot ska riktas mot. Utgångspunkten ska vara att talan om företagsbot riktas mot den juridiska person eller fysiska person som bedrev näringsverksamhet i vilket brottet begicks. I förarbetena till de ursprungliga bestämmelserna om företagsbot finns ytterligare resonemang om hur man bör förfara när verksamhet som bedrivits av en juridisk person bytt ägare⁸

En enskild näringsidkare kan inte överlåta en verksamhet i den meningen att ansvar och förpliktelser följer med i överlåtelsen. Alla förpliktelser i en enskild näringsverksamhet är knutna till den fysiska personen som utövar verksamheten. Denne kan överlåta inkråm, fastigheter och verksamhetens firma, men en sådan överlåtelse kan aldrig innebära att det straffrättsliga

⁶ Prop 2005/06:59 s. 20

⁷ Prop 1985/86:23 s. 26 ff och s. 62, prop 1981/82:142 s. 13 och prop 1989/90:89 s. 60

⁸ Prop 1985/86:23 s 25 ff

ansvaret eller ansvaret för särskilda rättsverkningar överflyttas på förvärvaren. Detta oberoende av om det är en juridisk eller fysisk person som är förvärvaren.

Den omständigheten att bolaget försatts i konkurs utesluter inte en talan om företagsbot. Riksåklagaren har emellertid i ett mål avseende ett aktiebolag i konkurs återkallat ett överklagande till Högsta domstolen.⁹

I återkallelsen hänvisar Riksåklagaren till 50 § aktiebolagslagen (2005:551) där det framgår att om ett aktiebolag är försatt i konkurs och konkursen avslutas utan överskott, är bolaget upplöst när konkursen avslutas. Efter överklagandet hade det framkommit att det fanns en brist i boet och att konkursförfarandet framskridit så långt att konkursen skulle komma att avslutas inom kort tid.

5 Begreppet näringsverksamhet

En förutsättning för åläggande av företagsbot är enligt första stycket att ett brott ska ha begåtts i utövningen av näringsverksamhet. Den frågan ska bedömas på motsvarande sätt som vid tillämpning av bestämmelserna om förverkande vid brott i utövningen av näringsverksamhet enligt 36 kap. 4 § brottsbalken.

Ett brott ska alltså anses begånget i näringsverksamhet om det ingår som ett led i en näringsidkares verksamhet. Det ska typiskt sett ha en klar anknytning till den verksamhet som bedrivits. Brottet ska ha begåtts av näringsidkaren eller företrädare för eller anställd hos denne. Brott i näringsverksamhet anses således inte kunna begås av andra än näringsidkare, ställföreträdare, anställda eller uppdragstagare hos näringsidkare.

Också utländska näringsidkare som driver verksamhet i Sverige kan dömas att betala företagsbot. Verksamheten behöver inte ha något fast driftställe eller någon fastare förankring här i landet. Det enda som krävs är att rekvisiten för näringsverksamhet är uppfyllda.

6 Förutsättningar för företagsbot

De olika förutsättningarna för företagsbot som beskrivs i 36 kap 7 § 1 stycket brottsbalken är oberoende av varandra. Om förutsättningarna för företagsbot inte är uppfyllda med stöd av punkten 1 kan de vara uppfyllda med stöd av punkten 2 a eller 2 b.

Möjligheterna att ålägga en näringsidkare företagsbot har fr.o.m. den 1 juli 2006 vidgats innebärande att näringsidkaren kan få ansvara för brott som begåtts av personer med viss särskild ställning i företaget.

Det räcker att åklagaren kan visa att ett brott har begåtts. Det krävs inte för att företagsbot ska kunna åläggas näringsidkaren att åtal har väckts för brottsligheten eller att en gärningsman är identifierad.

⁹ ÅM 2009/3941

6.1 Näringsidkare som inte gjort vad som skäligen kunnat krävas

För att företagsbot ska kunna ådömas med stöd av 36 kap. 7 § första stycket punkten 1 brottsbalken krävs att näringsidkaren inte har gjort vad som skäligen kunnat krävas för att förebygga brottsligheten. Om det utövats en rimlig kontroll av att verksamheten bedrivits på ett lagenligt sätt är inte förutsättningarna för företagsbot enligt denna punkt uppfyllda. De är inte heller uppfyllda om en anställds brott har begåtts i strid mot uttryckliga och allvarligt menade order eller instruktioner.¹⁰

6.2 Person i ledande ställning

Företagsbot kan också dömas ut om brottet har begåtts av en person i ledande ställning som kan företräda näringsidkaren eller som kan fatta beslut på näringsidkarens vägnar, 36 kap. 7 § första stycket 2 a) brottsbalken.

Med begreppet person i ledande ställning avses framförallt en person som, på grund av att han eller hon ingår i företagets ledning eller under självständigt ansvar rapporterar direkt till ledningen. Det är personer som kan sägas ha ett särskilt ansvar för att verksamheten bedrivs på ett lagenligt sätt.

Detta utökade ansvar har betydelse i större företag där arbetsuppgifterna ofta delegeras. I mindre företag med endast ett fåtal anställda överlappar de utpekade personkategorierna ofta varandra.

6.3 Person som annars haft ett särskilt ansvar i verksamheten

Företagsbot kan även dömas ut om brottet begåtts av en person som annars haft ett särskilt ansvar för tillsyn eller kontroll i verksamheten, 36 kap. 7 § första stycket 2 b) brottsbalken.

Förutsättningen är att det finns personer som särskilt utpekats för att ansvara för kontroll och tillsyn. Ansvaret gäller såväl allmänna som näringsidkarens egna regler, rutiner och att säkerhetsföreskrifter upprätthålls och följs i verksamheten.

Genom att uppställa krav på att ansvaret ska vara av ett visst kvalificerat slag har markerats att personer med ansvar för i verksamheten löpande arbetsuppgifter inte omfattas av regleringen, t.ex. en person med ansvar för en viss maskins underhåll och drift, . Däremot kan t.ex. en förman eller arbetsledare typiskt sett ha ett sådant särskilt ansvar som avses med bestämmelsen. Ett sätt att undersöka saken är att granska den dokumentation som finns om hur ansvaret har delegerats i företaget.

I en dom från Nacka tingsrätt i juni 2009, mål B 4330-08, prövades om en ansvarig för en köttavdelning och hans överordnade som var försäljningschef ansvarade på den grunden att de var personer i ledande ställning och att de hade haft ett särskilt ansvar för tillsyn och kontroll.

Åklagaren yrkande ansvar för brott mot livsmedelslagen och förde talan om företagsbot mot en stormarknad som drevs i aktiebolagsform. Åtalet avsåg

¹⁰ Prop 2005/06:59 s. 24

hantering av köttfärs i strid mot gällande livsmedelslagstiftning genom att anställda i aktieföretaget dels packat om köttfärs dels märkt om varan med en senare förbrukningsdag.

Tingsrätten fann att försäljningschefen och den ansvarige för köttavdelningen haft ansvar för den dagliga driften av köttavdelningen och att det i detta ansvar ingått att se till att de rutiner som gällde för verksamheten följdes. Det hade funnits tydliga rutiner för hanteringen av kött som inte tillät ompaketering och ommärkning på det sätt som skett. Genom sin underlåtenhet att agera när de fått kännedom om att rutinerna inte följdes hade de båda brutit mot livsmedelslagen. Påföljden bestämdes till 40 dagsböter.

När det gällde yrkandet om företagsbot hade de åtalade haft sådan ställning som åklagaren gjort gällande. Eftersom brotten hade begåtts i utövningen av bolagets näringsverksamhet skulle bolaget vara skyldigt att betala företagsbot med stöd av 36 kap 7§ första stycket brottsbalken. Företagsbotens storlek bestämdes till 100 000 kr.

7 Företagsbotens storlek

Beloppsgränserna för företagsbot ändrades den 1 juli 2006 på så sätt att den lägst ska vara 5 000 kronor och högst 10 miljoner kronor.

Faktorer av betydelse för företagsbotens storlek¹¹

- Den skada eller fara som brottsligheten inneburit bör vara grundläggande för bestämmandet av boten.
- Företagsboten ska vara verksamhetsrelaterad snarare än personrelaterad. Subjektiva faktorer som att gärningen begåtts uppsåtligt bör således ges en mindre framträdande betydelse till förmån för mer objektiva faktorer.
- I den mån brottsligheten är känd eller t.o.m. sanktionerad från ledningens sida kan det vara ett skäl att skärpa sanktionen.
- Det finns i allmänhet anledning att se mer allvarligt på sådan brottslighet som har bedrivits på ett systematiskt sätt och i stor omfattning än på enstaka överträdelser.

Omfattningens betydelse för företagsbotsbeloppet ska i princip bedömas oberoende av företags storlek. T.ex. ska ett utsläpp av en viss kvantitet spillolja i detta hänseende bedömas lika oberoende av om utsläppet skett i ett stort eller litet företag.

- När det gäller brottslighetens förhållande till näringsverksamheten ska hänsyn tas till i vad mån näringsidkaren kan klandras för den aktuella brottsligheten.

¹¹ Prop 2005/06:59 s 35

I detta sammanhang har graden av åsidosättande av näringsidkarens skyldigheter också betydelse. T.ex. bör uppenbara åsidosättanden av säkerhetsföreskrifter i en särskilt riskfylld verksamhet bedömas som en försvårande omständighet.

- Vidare bör hänsyn tas till gärningsmannens ställning i företaget och om brottsligheten på något sätt varit godtagen eller t.o.m. påbjuden av ledningen eller annars av någon person i motsvarande ställning.
- I 36 kap. 9 § andra stycket brottsbalken föreskrivs att *skälig* hänsyn ska tas till om näringsidkaren tidigare ålagts att betala företagsbot. Har så skett beaktas det i försvårande riktning.

Uttrycket "skälig" markerar att bestämmelsen är avsedd att tillämpas med viss försiktighet. Bedömningen av om en tidigare ålagd företagsbot ska beaktas vid bestämmandet av en ny bot ska ske med hänsyn tagen till näringsverksamhetens omfattning och till vilka typer av överträdelser det är fråga om. För att ett återfall ska kunna tillmätas betydelse när det gäller ett stort företag bör normalt krävas att det är fråga om likartade överträdelser som är hänförliga till samma del av verksamheten.

Det tidigare vinsteliminierande inslaget i företagsboten som beskrivs i förarbetena till de ursprungliga bestämmelserna återkommer inte i förarbetena till de senaste lagändringarna. Stöd för uppfattningen att företagsbot inte längre ska vara vinsteliminierande kan också hämtas från en dom från Hovrätten över Skåne och Blekinge i oktober 2009, mål B 417-09. Målet gällde ett arbetsmiljöbrott. Hovrätten tillämpade den tabell som tagits fram av Riksenheten för miljö- och arbetsmiljömål. Tabellen tar inte hänsyn till eventuella vinster.

Av ovan nämnda tabell framgår att vid arbetsmiljöbrott av normalgraden där skadan varit lindrig bör företagsboten bestämmas till mellan 100 000 kr och 200 000 kr.

Hovrätten konstaterade att de beloppsintervall som angavs i åklagarmyndighetens tabell framstod i förevarande fall som rimligt och bestämde företagsboten till 100 000 kr. Hovrätten har således accepterat ett visst schabloniserat förfarande.

Bolagets ekonomiska ställning och betalningsförmåga ska i princip inte beaktas vid bestämmandet av företagsbotens storlek. Dessa faktorer kan emellertid få betydelse i jämkningshänseende.

8 Jämkning

En företagsbot får sättas lägre än vad som borde ha skett med tillämpning av 36 kap.10 § första stycket brottsbalken

1. Om brottet medför annan betalningsskyldighet eller särskild rättsverkan för näringsidkaren och den samlade reaktionen på brottsligheten skulle bli oproportionerligt sträng.

2. Om näringsidkaren efter förmåga försökt förebygga, avhjälpa eller begränsa de skadliga verkningarna av brottet.
3. Om näringsidkaren frivilligt angett brottet.
4. Om det annars finns särskilda skäl för jämkning.

1. Om brottet medför annan betalningsskyldighet eller särskild rättsverkan för näringsidkaren och den samlade reaktionen på brottsligheten skulle bli oproportionerligt sträng

Jämkning kan med stöd av denna punkt ske i de fall där näringsidkaren åläggs att betala en sanktionsavgift, blir skadeståndsskyldig eller där brottet föranleder förverkande eller annan särskild rättsverkan av brott.

I vissa fall kan det vara lämpligt att inhämta yttrande från den myndighet som beslutar i frågan om sanktionsavgifter. Exempelvis prövas frågor om vattenföroreningsavgift av Kustbevakningen.

En ålagd sanktionsavgift utesluter inte företagsbot men medför normalt att utrymmet för denna minskar. Högsta domstolen har i NJA 2010 s. 168 uttalat att det saknas stöd för att generellt underkänna det svenska systemet med två parallella sanktionsförfaranden. Såväl sanktionsavgifter som företagsbot har försetts med möjlighet till jämkning av beloppen. Detta innebär att domstolen eller den beslutande myndigheten vid det sista av de två sanktionsförfarandena genom jämkningsmöjligheten bör beakta att den sammanlagda påföljden för brottet inte blir oproportionerligt sträng.

2-3. Om näringsidkaren efter förmåga har försökt förebygga, avhjälpa eller begränsa de skadliga verkningarna av brottet eller om näringsidkaren frivilligt har angett brottet

När det gäller miljö- och arbetsmiljöbrott är det vanligt att näringsidkare är skyldiga att ange de överträdelser och tillbud som ägt rum. De ska också på olika sätt försöka begränsa verkningarna av överträdelsen.

Enligt miljöbalken föreligger t.ex. en skyldighet att anmäla påträffade föroreningar oavsett vem som förorsakat den. Miljöbalkens hänsynsregler kan också sägas innefatta en skyldighet för en verksamhetsutövare att så långt möjligt på olika sätt förebygga effekterna av t.ex. ett utsläpp.

Arbetsgivaren har enligt 2 § arbetsmiljöförordningen en skyldighet att anmäla en inträffad arbetsplatsolycka. Arbetsgivaren ska också utreda olyckan och i övrigt vidta alla åtgärder för att förebygga olyckor i fortsättningen enligt arbetsmiljölagen och föreskriften om systematiskt arbetsmiljöarbete (AFS 2001:1).

En jämkning bör inte ske i en situation där näringsidkaren har en tydlig skyldighet att agera. I det ovan nämnda hovrättsavgörande (B 417-09), konstaterade hovrätten att det förhållandet att bolaget följt en straffsanktionerad bestämmelse om anmälningsskyldighet inte kan utgöra grund för jämkning av företagsbotens storlek.

4. Om det annars finns särskilda skäl för jämkning

Den omständigheten att näringsidkaren eller dennes företrädare dömts till påföljd för brottet har slopats som självständig grund för jämkning. Risken för dubbelbestraffningseffekter ska i stället beaktas vid bestämmande av påföljden för den fysiske gärningsmannen.

Kan påföljden för gärningsmannen inte med stöd av 29 kap. 5 § brottsbalken sätta ned finns möjligheten att använda denna jämkningsgrund för att uppnå ett rimligt resultat.

Särskilda skäl för jämkning kan vara att det framstår som uppenbart oskäligt att ålägga full företagsbot, t.ex. om brottet indirekt riktar sig mot näringsidkaren.

I förarbetena framfördes förslag om möjlighet att kunna jämka eller efterge företagsboten med hänsyn till näringsidkarens betalningsförmåga. Regeringen ifrågasatte emellertid lämpligheten i att peka ut näringsidkarens betalningsförmåga som en jämkningsgrund. En sådan grund skulle kunna medföra incitament att tömma bolag på pengar. Det skulle också innebära krav på en omfattande utredning om näringsidkarens ekonomiska situation. I de fall en näringsidkarens betalningsförmåga kan ha betydelse i jämkningshänseende menade regeringen att en sådan kunde ske enligt denna punkt.¹²

9 Företagsboten kan efterges

I första hand ska företagsboten jämkas och i andra hand kan den efterges, 36 kap. 10 § andra stycket brottsbalken. För att den ska kunna efterges krävs att det föreligger åtminstone någon faktor som kan utgöra grund för jämkning och att denna faktor har sådan tyngd att jämkning inte är tillräcklig, exempelvis i de fall när verksamheten överlåtits eller lagts ner.¹³

Enligt regeringen bör bestämmelsen om eftergift tillämpas restriktivt.¹⁴

Vidare bör det i undantagsfall finnas utrymme för att efterge en företagsbot när ett företag blir ansvarigt i enlighet med reglerna för det utvidgade ansvaret i 36 kap. 7 § första stycket 2 a) och 2 b). Detta gäller framför allt om det, trots att brottet är hänförligt till en person med särskilt ansvar, framstår som orimligt att lägga den enskildes handlande näringsidkaren till last.¹⁵

10 Åtalsprövning

10.1 Åtalsprövningsregeln i 36 kap. 10 a § brottsbalken

Om ett brott som kan föranleda talan om företagsbot har begåtts av oaktsamhet och inte kan antas föranleda annan påföljd än böter får brottet åtalas av åklagare endast om åtal är påkallat från allmän synpunkt.

¹² 2005/06:59 s 40

¹³ Prop 1985/86:23 sid 26 och prop 2005/06:59 s 40

¹⁴ Prop 2005/06:59 s 41

¹⁵ Prop 2005/06:59 s 41

Exempel på vad som avses med "påkallat från allmän synpunkt"

- Brott har begåtts genom medveten oaktsamhet, på ett mer systematiskt sätt eller vid upprepade tillfällen.
- Brott som innebär särskilt allvarliga risker i förhållande till straffbudets skyddsändamål.
- I de fall det på förhand står klart att en talan om företagsbot inte kan komma att föras eller verkställas mot näringsidkaren. Det kan exempelvis gälla utländska rättssubjekt eller om företaget är försatt i konkurs.

Observera dock att sådana företag som inte har någon permanent verksamhet i Sverige kan genom ett kvarstadsförfarande bli åtkomliga för verkställighet av en dom om företagsbot.

- Det finns skäl att yrka att företrädare för näringsidkaren åläggs näringsförbud.

Brottet kan vägas in som en omständighet när näringsförbud ska utdömas. Domstol har i flera fall meddelat näringsförbud även i fall där påföljden blivit böter eller villkorlig dom och böter.

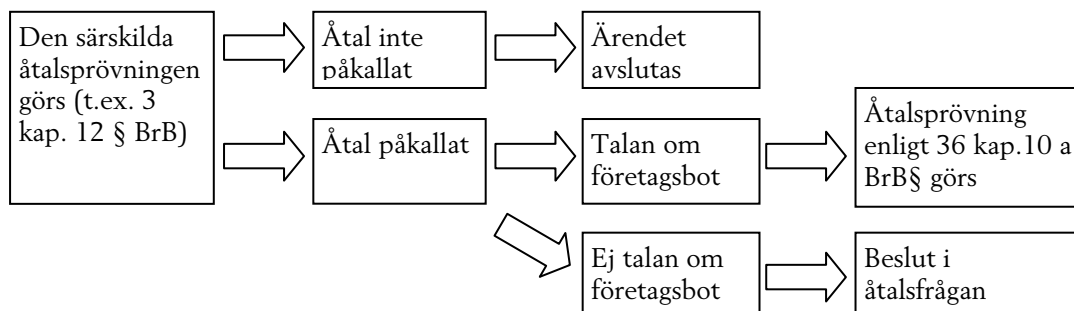
10.2 Dubbla åtalsprövningsregler

Det kan uppkomma situationer där det för åtal krävs särskild åtalsprövning utöver åtalsprövningen enligt bestämmelserna i 36 kap. 10 a § brottsbalken. Exempelvis får vållande till kroppsskada, om brottet inte är grovt, åtalas endast om målsäganden som fyllt arton år anger brottet till åtal och åtal är påkallat ur allmän synpunkt.

Åtalsprövningen sker således först som om brottet inte begåtts i utövningen av näringsverksamhet. Därefter kan åtalsbeslutet prövas mot åtalsprövningsregeln i 36 kap. 10 a § brottsbalken.

Det innebär att en prövning mot åtalsprövningsregeln i 10 a § endast behöver ske om åtal finnes påkallat vid den första prövningen.

Det sagda kan åskådliggöras i följande flödesschema.

11 Strafföreläggande

Företagsbot om högst 500 000 kronor kan enligt 48 kap. 4 § rättegångsbalken föreläggas i ett strafföreläggande gemensamt med påföljden för ett brott. Med stöd av bestämmelserna i 5 § lagen (1986:1009) om förfarandet i vissa fall vid förverkande m.m. kan också ett strafföreläggande med enbart företagsbot utfärdas. Genom hänvisning till bestämmelserna i 48 kap rättegångsbalken är företagsboten också i dessa fall begränsad till 500 000 kronor.

12 Vissa processuella aspekter

I 1 kap. 8 § brottsbalken föreskrivs att förutom påföljd kan brott föranleda bland annat företagsbot och att den är att anse som en särskild rättsverkan av brott. Införandet av företagsbotsinstitutet i brottsbalkens sanktionssystem mot brott utgör grunden för att företagsbot ska utredas inom ramen för en förundersökning.

Åklagaren bör tidigt under förundersökningen avgöra om frågan om företagsbot ska utredas. Åklagaren bör också under utredningstiden fortlöpande delge ställföreträdaren resultatet på samma sätt som i en förundersökningen avseende misstanke om brott. Ställföreträdaren har samma rätt till partsinsyn i utredningen som den misstänkte.

Av kommentaren till 21 kap. 3 a § brottsbalken framgår att offentlig försvarare kan förordnas om det föreligger särskilda skäl med hänsyn till vad målet rör. Det som avses är särskilda frågor som är komplicerade och därför motiverar att en offentlig försvarare biträder den misstänkte. T.ex. anges yrkanden om förverkande eller annan särskild rättsverkan. Eftersom företagsbot är en särskild rättsverkan av brott bör offentlig försvarare kunna förordnas enligt 21 kap. 3 a § andra stycket 3. Inte sällan kan talan om företagsbot avse stora värden, redan av detta skäl kan det finnas anledning för domstolen att förordna offentlig försvarare¹⁶.

Under förundersökningen ska utredas om det finns grund för jämkning enligt 36 kap. 10 § brottsbalken.

Yrkandet ska i stämningsansökan preciseras till ett bestämt belopp. I yrkandet anges de omständigheter som gör att företagsbot ska åläggas.

Åklagaren måste alltid i stämningsansökan ange vilka personer som ska höras i målet.

Personer som ska höras för att styrka omständigheter som ligger till grund för yrkandet om företagsbot bör höras som vittnen.

Om det i denna krets finns personer med behörighet att företräda näringsidkaren ska dessa höras som motpart utan att avlägga ed. Det kan finnas behov av att företrädare för motparten är närvarande för att kunna höras om motpartens inställning till brottsmisstanken och grunden för

¹⁶ Prop 1985/86: 23 s 58

talán om företagsbot, även om dessa frågor inte framstätt som tvistiga under förundersökningen.

Endast i de fall där målet kan avgöras i motpartens utelvaro bör åklagaren avstå från att begära att motparten ska kallas att närvara vid huvudförhandlingen genom behörig företrädare. Åklagaren kan inte avgöra vilken person som ska företräda näringsidkaren i rättegången.

12.1 Talan om enskilt anspråk i mål om företagsbot

I förarbetena till de senaste lagändringarna uttalas följande.¹⁷

.....talan om enskilt anspråk bör kunna framställas i mål om företagsbot. Ett sådant anspråk torde kunna riktas mot den näringsidkare mot vilken talan om företagsbot förs. De sakliga skäl som motiverar möjligheten att föra talan om enskilt anspråk i brottmålsprocessen talar enligt regeringens mening för att motsvarande möjlighet skall finnas om talan förs enligt 1986 års förfarandelag. En talan om enskilt anspråk förutsätter endast att det finns ett åtal för brott och enligt 1986 års lag skall ju för sådan talan i tillämpliga delar gälla vad som är föreskrivet om åtal för brott på vilket inte kan följa svårare straff än böter. Ett enskilt anspråk skulle således kunna vara grundat på brottet. Åklagaren skulle därmed ha viss skyldighet att föra målsägandens talan i enlighet med bestämmelserna i 22 kap. rättegångsbalken. Av processekonomiska skäl torde det ofta vara lämpligt om talan om företagsbot och skadeståndsskyldighet kan föras vid samma tillfälle.

12.2 Prövningstillstånd

För prövning i hovrätten av en dom om företagsbot krävs normalt prövningstillstånd. Om en tingsrättsdom gäller både ansvar för en enskild näringsidkare och företagsbot och den tilltalade överklagar domen endast vad det gäller företagsbot, krävs det prövningstillstånd om påföljden i domen har bestämts till böter, medan det däremot inte krävs prövningstillstånd för att få förverkandefrågan prövad i de fall påföljden har bestämts till fängelse, (se NJA 1995 s. 351 II).

12.3 Delgivning av grunden för talan om företagsbot

Om det under förundersökningen står klart att åtal inte kommer att väckas, utan utredningen endast kommer att omfatta eventuell talan om företagsbot mot en juridisk person, finns det inte anledning att delge företrädaren för näringsidkaren misstanke om brott. Vad som i dessa fall läggs näringsidkaren till last är denne inte gjort vad som skäligen kunnat krävas för att förebygga brottsligheten alternativt att förfarandet faller in under det utökade ansvaret.

Näringsidkaren ska genom företrädaren delges grunderna för en kommande talan om företagsbot. Eftersom motparten i målet ska betraktas som tilltalad innebär ett sådant förfarande att näringsidkarens och i förlängningen företrädarens rättigheter tas tillvara på samma sätt som om han hade delgivits personlig misstanke.

¹⁷ Prop 2005/06:59 s 49

12.4 Preskription

Talan om företagsbot kan föras så länge brottet inte är preskriberat och alltid inom en femårsperiod räknat från det brottet begicks. Preskriptionstiden för ett yrkande om företagsbot är således alltid minst fem år oavsett det bakomliggande brottets svårighetsgrad. Det följer av bestämmelsen i 36 kap. 14 § första stycket brottsbalken. Om brottet är preskriberat får talan om företagsbot väckas endast om det är påkallat ur allmän synpunkt.

Om strafföreläggande utfärdas i en sådan situation, måste det ha godkänts inom femårsfristen. Om ett godkännande dröjer måste strafföreläggandeförfarandet avbrytas i så god tid att stämning med talan om företagsbot hinner delges näringsidkaren innan fristen har gått ut.

12.5 Flera brott i näringsverksamheten

Har flera brott begåtts i verksamheten kan företagsbot åläggas som en gemensam sanktion för den samlade brottsligheten. Det gäller även om brotten inte har något inbördes samband.¹⁸ Det kan exempelvis i en restaurangverksamhet vara fråga om brott mot såväl lotterilagen som alkohollagen och livsmedelslagen.

13 Förslag på utformning av talan om företagsbot

För det fall åtal och talan om företagsbot väcks samtidigt bör för tydlighetens skull *Talan om företagsbot* antecknas i brevhuvudet på *Ansökan om stämning*. Gärningen bör beskrivas under en åtalpunkt och talan om företagsbot tas upp särskilt enligt följande.

1	Tilltalad: efternamn och alla förnamn		Tilltalsnamn	Yrke/titel
	Personnr	Medborgare i	Telefon	Tolkbehov
	Adress			
	Offentlig försvarare/ombud			
	Frihetsberövande m.m.			
	Delgivningsuppgifter			

¹⁸ prop. 1985/86:23 s. 65

2	Motpart Bolaget AB		Tilltalsnamn	Yrke/titel
	Orgnr 550000-0000	Medborgare i	Telefon	Tolkbehov
	Adress			
	Offentlig försvarare/ombud			
	Frihetsberövande m.m.			
	Delgivningsuppgifter Se bifogat utdrag från bolagsregistret			

Ansvarsyrkanden m.m.

1. Brott mot (K-)

Gärningsbeskrivning

Lagrum

Bevisning

2. Talan om företagsbot

Det yrkas att Bolaget AB, 550000-0000 åläggs företagsbot om xxx xxx kronor.

Alt 1.

Den under åtalspunkten 1 angivna gärningen har begåtts i Bolagets näringsverksamhet och näringsidkaren har inte gjort vad som skäligen kan krävas för att förebygga brottsligheten. (7 § första stycket 1.)

Alt 2.

Den under åtalspunkten 1 angivna gärningen har begåtts i Bolagets näringsverksamhet och brottet har begåtts av person i ledande ställning grundad på befogenhet att företräda näringsidkaren eller fatta beslut på näringsidkarens vägnar. [7 § första stycket 2a)]

Alt 3.

Den under åtalspunkten 1 angivna gärningen har begåtts i Bolagets näringsverksamhet och brottet har begåtts av person som haft ett särskilt ansvar för tillsyn och kontroll i verksamheten. [7 § första stycket 2b)]

Lagrum

36 kap 7 § brottsbalken

Bevisning

14 Förvar och kvarstad

Tillämpning av bestämmelserna i 26 kap rättegångsbalken om förvar och kvarstad utgör effektiva medel för att säkra betalning av företagsbot. I handboken *Förverkande m.m. – Åtgärder mot ekonomiska fördelar av brott*, uppdaterad i december 2010 lämnas praktiska råd bland annat om hur dessa institut tillämpas. I handboken behandlas också kortfattat frågor om företagsbot.

15 Ekobrottsmyndigheten

Ekobrottsmyndigheten har i Aktuella rättsfrågor i referatform sammanställt hovrättsdomar avseende företagsbot. Promemorian har publicerats i november 2010 i ARF 2010:1 - Företagsboten i praktisk tillämpning.

16 Riksenheten för miljö- och arbetsmiljömål (REMA)

En stor del av de brottsmisstankar som handläggs av REMA innefattar brott inom näringsverksamhet. Enheten har utarbetat riktlinjer för straffvärdebedömning/påföljdsbestämning avseende miljö- och arbetsmiljömål som inkluderar riktlinjer om företagsbot. Riktlinjerna har under året kompletterats när det gäller företagsbot avseende vissa miljöbrott i 29 kap 1 § miljöbalken.

17 Rekommendationer m.m.

Rekommendationer

- Utnyttja de möjligheter som finns att med stöd av reglerna om förvar och kvarstad säkra att företagsboten verkligen betalas.
- Uppmärksamma de fall där det i framställan om förordnande av offentlig försvarare kan finnas anledning för åklagaren att utveckla grunderna för förordnandet.
- Åklagare bör kunna anse åtal påkallat ur allmän synpunkt om det finns skäl att framställa ett yrkande om näringsförbud mot personen ifråga.
- Beloppet för företagsboten bör preciseras och delges näringsidkaren i ett så tidigt skede som möjligt.
- Åklagaren bör överväga om åtal är påkallar ur allmän synpunkt när förutsättningarna enligt 36 kap. 10 a § brottbalken är uppfyllda men när möjligheten att föra särskild talan om företagsbot av ett eller annat skäl saknas.

Observera särskilt

- Åklagare ska vara förundersökningsledare i utredningar i vilka talan om företagsbot kan bli aktuellt, se ÅFS 2005:9. Utredningen bedrivs i en förundersökning. Företagsbot är konstruerad som en särskild rättsverkan av brott.
- För husrannsakan krävs att ett brott begåtts på vilket fängelse kan följa.
- För talan om företagsbot krävs det inte att det kan utredas vem eller vilka personer som gjort sig skyldiga till straffbar oaktsamhet.
- Åklagare ska i sin ansökan till domstolen precisera sitt yrkande om företagsbot till ett bestämt belopp.

18 Praxis

18.1 Strafföreläggande

Livsmedelslagen

I de strafförelägganden som utfärdats avseende brott mot livsmedelslagen har företagsboten bestämts till mellan 5 000 kr och 40 000 kr.

5 000 kronor

Livsmedelshantering i inte godkända eller inte registrerade anläggningar.

10 000 kronor

- För livsmedelshantering trots meddelat förbud från tillsynsmyndigheten.
- I verksamhet som bedrivits i strid med förbehåll i godkännandet av verksamheten.
- Brott mot livsmedelsverkets föreskrifter 2003:45 om naturligt mineralvatten, genom hantering av sådant trots meddelat förbud.

15 000 kronor

Vid brott mot livsmedelsverkets föreskrifter 2004:27 om märkning och presentation av livsmedel har företagsboten bestämts till 15 000 kr.

40 000 kronor

Den högsta boten om 40 000 kr avser försäljning av färdiga maträtter, beredda i en lokal som saknat godkännande för beredning av mat, jämte flera brister i hanteringen av livsmedlen.

Lagen om arbetstid vid visst vägtransportarbete

I två ärenden om brott mot lagen om arbetstid vid visst vägtransportarbete har företagsboten i båda fallen bestämts till 10 000 kr. Gärningarna har bestått av brister i registreringen av arbetstider.

Lagen om transport av farligt gods

Vid brott mot lagen om transport av farligt gods har företagsboten bestämts till 40 000 kr. Brister fanns i märkningen och i godsdeklarationen

Djurskyddslagen

För brott mot djurskyddslagen bestående bl. a. i underlåtenhet att ge nötkreatur tillgång till vindskydd/ligghall har företagsboten bestämts till 10 000 kr.

18.2 Domstolsavgöranden

18.2.1 Brott mot livsmedelslagen

Solna tingsrätts dom den 19 maj 2010, B 9718-09 (godkännande)

Ett aktiebolag dömdes att betala 10 000 kronor i företagsbot. Åklagaren hade yrkat på 20 000 kr. Bolaget hade inte ansökt om tillstånd att bedriva verksamheten. Åtal väcktes inte efter tillämpning av 36 kap. 10 a § brottsbalken.

Solna tingsrätts dom den 6 april 2010, B 7928-09 (godkännande)

En enskild firma dömdes att betala 5 000 kr i företagsbot. Åklagaren hade yrkat på 10 000 kr. Företaget hade bedrivit verksamhet under två-tre månader utan att den hade godkänts. Överträdelsen hade enligt tingsrätten avsett en kort tid och tillstånd hade tidigare funnits för verksamheten. Åtal väcktes inte efter tillämpning av 36 kap. 10 a § brottsbalken.

Luleå tingsrätts dom den 13 oktober 2009, B 3162-08 (bristfällig hantering m m)

Företagsboten bestämdes till yrkade 20 000 kr. Brott mot bland annat LIVSFS 2004:27 och förordning (EG) nr 852/2004 om livsmedelshygien bestående i bristfällig förvaring av livsmedel och bristfällig rengöring av anläggningen dvs. med fara för kontaminering av oförpackade livsmedel. Dessutom avsaknad av föreskrivet splitterskydd på armaturer, omärkt förpackat bröd samt brott mot ett beslut meddelat av miljönämnden om förbud att bedriva livsmedelsverksamhet under viss tid. Åtal väcktes och påföljden bestämdes till 50 dagsböter.

Solna tingsrätts dom den 2 december 2008, B 2181-09 (godkännande)

Företagsboten bestämdes till 30 000 kr. Åklagaren hade yrkat på 50 000 kr. En restaurang hade bedrivit verksamhet utan godkännande mellan juli 2006 och januari 2007. Tingsrätten konstaterar att underlåtenheten att ansöka om godkännande hade avsett en för en restaurang väsentlig skyldighet. Tingsrätten lade också vikt vid brister i hanteringen av livsmedel, som åberopats av åklagaren. Domstolen fann att bristerna utgjort en fara och risk för restaurangens gäster. Vidare beaktade tingsrätten att restaurangrörelsen varit av relativt begränsad omfattning. Svea hovrätt fastställde i april 2009 tingsrättens dom. Åtal väcktes inte efter tillämpning av 36 kap. 10 a § brottsbalken.

Gotlands tingsrätts dom den 23 september 2010, B 661-10 (godkännande)

Företagsboten bestämdes till yrkade 5 000 kr. En caféverksamhet hade bedrivits under okänd tidsrymd trots att anläggningen inte varit godkänd. Ingen motivering gavs till hur företagsbotens storlek hade fastställts. Åtal väcktes inte efter tillämpning av 36 kap. 10 a § brottsbalken

Nacka tingsrätts dom den 10 juni 2009, B 4330-08 (ändrad datummärkning, uppmärksammat i SVT:s program Uppdrag granskning)

Företagsboten bestämdes till 100 000 kr. Åklagaren hade yrkat på 350 000 kr. Domstolen motiverade beloppet med att den skada eller fara som brottsligheten inneburit ska vara grundläggande för bestämningen av boten. Gärningen hade bevisligen inte inneburit någon skada eller fara.

Anställda i en livsmedelsbutik hade vid upprepade tillfällen mellan februari och november 2007 hanterat köttfärs i strid med livsmedelslagstiftningen. Det hade skett genom att de omförpackade och märkte om köttet med en senare förbrukningsdag. Åtal väcktes och påföljden bestämdes till 40 dagsböter.

18.2.2 Brott mot lagen om foder och animaliska biprodukter

Haparanda tingsrätts dom den 28 april 2010, B 833-09

Företagsboten bestämdes till 20 000 kr med hänvisning till RH 2009:30. Åklagaren hade yrkat på 30 000 kr. Målet gällde tillverkning av cirka 80 000 kg sällskapsdjursfoder utan godkännande från jordbruksverket. Tingsrätten fann att åklagaren inte visat att brottsligheten medfört någon skada och att verksamhetens brister till övervägande del varit av administrativ karaktär. Åtal väcktes inte efter tillämpning av 36 kap. 10 a § brottsbalken.

I hovrättsavgörandet RH 2009:30 anfördes följande angående företagsbotens storlek.

Man ska vid bestämmandet av företagsbotens storlek i stor utsträckning utgå från objektiva omständigheter. Subjektiva faktorer bör ges en mer begränsad betydelse. Utdömandet av företagsbot ska därmed vara verksamhetsrelaterat snarare än personrelaterat. När det gäller rekvisitet brottslighetens omfattning anges som en försvårande omständighet att det varit fråga om systematisk brottslighet som bedrivits i stor omfattning. Storleken på företagsboten ska enligt motiven bestämmas oberoende av företagsstorlek, men det konstateras samtidigt att smärre avvikelser i ett stort företag kan medföra en brottslighet av större omfattning än motsvarande avvikelse i ett litet företag. Beträffande brottslighetens förhållande till näringsverksamheten har gärningsmannens ställning i företaget betydelse; likaså är graden av åsidosättande av näringsidkarens skyldigheter avgörande.

18.2.3 Djurplågeri

Uppsala tingsrätts dom den 12 maj 2009, mål B 1163-08

Företagsboten bestämdes till 50 000 kr. Från tingsrättens domskäl kan antecknas att det varit fråga om ett privat aktiebolag med en årsomsättning om cirka 1,5 mnkr och att företaget inte "tjänat" på den brottsliga gärningen. Ärendet gällde vanvård av en nötdjursbesättning om cirka 60 djur genom underlåtenhet att ge djuren tillräckligt med foder och vatten. Åtal väcktes och påföljden bestämdes till skyddstillsyn med föreskrift om psykiatrisk vård.

18.2.4 Djurskyddslagen

Eksjö tingsrätts dom den 10 november 2009, B 1731-09

Företagsboten bestämdes till 20 000 kr. Tingsrätten konstaterade först att när storleken på företagsboten ska bestämmas ska särskild hänsyn tas till den skada eller fara som brottsligheten inneburit. Tingsrätten fann att åkeriet vid upprepade tillfällen brutit mot bestämmelser som bl.a. syftar att säkerställa djurens väl vid transporter. Frågan om företagsbot avsåg ett åkeri som vid åtta tillfällen hade transporterat djur utan tillstånd.

Tre personer åtalades bland annat för att ha agat djuren. Tingsrätten ogillade åtalet avseende en av de åtalade och bestämde påföljden för de övriga till 30 respektive 60 dagsböter.

Skaraborgs tingsrätts dom den 3 november 2010, B 1723-10

Företagsboten bestämdes till yrkade 100 000 kronor. Vid bestämmande av företagsboten konstaterade tingsrätten, efter angivande av att särskild hänsyn

ska tas till den skada eller fara som brottsligheten inneburit, att näringsidkarens ekonomiska ställning och betalningsförmåga i princip inte ska beaktas när företagsboten fastställs. Dessa förhållanden kan i stället i förekommande fall beaktas när det föreligger särskilda skäl till jämkning med stöd av 36 kap 10 § brottsbalken. Vidare fann tingsrätten att det faktum att bolaget anmält händelsen inte skulle påverka företagsboten eftersom bolaget är skyldigt att anmäla en sådan händelse. Målet gällde en transport av höns till slakt där närmare en femtedel av djuren dött av kvävning. Den chaufför som anlätades av bolaget saknade föreskrivet kompetensbevis och underlät att upprätthålla och regelbundet kontrollera förutsättningarna för djurens välbefinnande vilket ledde till att 1 730 av 8 200 höns dog.

Åtal väcktes och påföljden bestämdes till 40 dagsböter.

18.2.5 Brott mot lotterilagen

Uppsala tingsrätts dom den 30 november 2009, B 5340-09

Företagsboten bestämdes till 10 000 kr. Åklagaren hade yrkat på 30 000 kr. En restaurang hade olovligen anordnat lotteri genom att ställa upp två spelautomater mellan februari och den 8 oktober 2008. Spelautomaterna hade genererat cirka 4 500 kronor per månad i vinst vilket motsvarade cirka 10 % av restaurangens omsättning. Åtal väcktes och påföljden bestämdes till 30 dagsböter.

18.2.6 Brott mot tobakslagen

Uppsala tingsrätt dom den 24 mars 2009, B 6852-08/Svea hovrätts dom den 20 april 2010, B 3416-09

Försäljning av tobaksvaror utan varningstext. Åtalet ogillades och därmed även talan om företagsbot, av såväl tingsrätten som hovrätten.

18.2.7 Grovt bedrägeri m.m.

Jönköpings tingsrätts dom den 18 december 2009, B 3810-08

Företrädare för ett kommanditbolag har genom vilseledande förmått företrädare för Vägverket att till bolaget och andra personer utge sammanlagt drygt 900 000 kr avseende skrotningsintyg för ett stort antal fordon. Vilseledandet hade bestått i osanna uppgifter till Vägverket om att fordonen skrotats. Bilarna har i själva verket förts utomlands. Åtalet omfattade också grovt bokföringsbrott och försvärande av skattekontroll.

Tingsrätten fann att brotten begåtts under utövning av näringsverksamhet och att det varit fråga om allvarlig brottslighet som medfört betydande ekonomiska fördelar för bolaget. Bolagets formella företrädare, komplementären, har förhållit sig i det närmaste helt passiv när det gäller verksamheten i bolaget och överlätit till den åtalade faktiska företrädaren att ombesörja i det närmaste allt i företaget.

När det gällde företagsbotens storlek hänvisade tingsrätten, för tiden före den 1 juli 2006, till uttalanden i förarbetena att sanktionen ska vara både vinsteliminierande och bestraffande samt att det ska fästas särskilt avseende vid brottslighetens art och omfattning.

För tiden efter den 1 juli 2006 noterar tingsrätten att den skada eller fara som brottsligheten inneburit främst bör vara grundläggande för bestämningen av företagsboten. Vidare beaktade tingsrätten förarbetsuttalanden om brottslighetens omfattning och dess förhållande till näringsverksamheten.

Tingsrätten utgick vid en skälighetsbedömning från ett belopp om 500 000 kr. Åklagaren hade yrkat på 1 000 000 kr. Tingsrätten beaktade att den faktiska företrädaren kom att ådömas ett kännbart personligt straff, nämligen fängelse 1 år 2 månader. Dessutom blev han, liksom bolaget, skyldig att betala ett omfattande skadestånd.

Tingsrätten jämkade därför företagsboten till 300 000 kr. Den faktiska företrädaren meddelades också näringsförbud för en tid av fyra år.

19 Fortsatt utveckling

Samtliga domar och strafföreläggande i vilka frågan om företagsbot avgjorts enligt de nya reglerna önskas till UC Malmö. Dessa kan, jämte eventuella synpunkter lämnas per e-post till registratorsbrevlådan.

20 Bilaga – Lagstiftning vid vilken fråga om företagsbot kan uppkomma

(sammanställningen gör inte anspråk på att vara heltäckande)

Alkohollagen

Allmänfarlig vårdslöshet

Arbetstidslagen

Barnpornografibrott

Bedrägeri

Bestickning

Djurplågeri

Djurskyddslagen

Dobbleri

Fastighetsmäklarlagen

Firmalag

Fiskelagen

Fordonsförordningen

Fordonslagen

Fordonsskattelagen

Förordningen om arbetsförhållanden vid vissa internationella vägtransporter

Förordningen om behöriga myndigheter m.m. i fråga om internationella transporter inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES)

Förordningen om kör- och vilotider samt färdskrivare, m.m.

Förordningen om transport av farligt gods

Förskingring

Häleri

Lag med särskilda bestämmelser om gatuhållning och skyltning

Lag om anordnande av visst automatspel

Lag om ansvar för elektroniska anslagstavlor

Lag om arbetstid vid visst vägtransportarbete

Lag om biluthyrning

Lag om motorfordons avgasrening och motorbränslen

Lag om namn och bild i reklam

Lag om punktskattekontroll av transporter m.m. av alkoholvaror, tobaksvaror och energiprodukter

Lag om skydd för kretsmönster för halvledarprodukter

Lag om trafikskolor

Lag om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk

Lag om vägavgift för vissa tunga fordon

Lag om yrkesförarkompetens

Lag om yrkesmässig försäljning av dyrkverktyg

Lag om yrkesverksamhet inom hälso- och sjukvården

Lagen (1988:950) om kulturminnen

Lagen om förbud mot vissa radar- och laserinstrument
Lagen om försäljning av teknisk sprit
Lagen om straff för smuggling
Lagen om transport av farligt gods
Livsmedelslagen
Lotterilagen
Läkemedelslagen

Minerallagen
Muttbrott
Mönsterskyddslag

Olaga diskriminering
Olaga våldsskildring
Ordningslagen
Otillåten utlämning av teknisk upptagning
Otillåtet förfarande med pornografisk bild

Patentlag
Personuppgiftslagen

Sjölagen
Skogsvårdslagen
Smugglingslagen
Spridande av gift eller smitta

Tobakslagen
Trafikbrottslagen

Utlänningslagen

Vapenlagen
Varumärkeslag
Vårdslös försäkrans
Vägtrafikregisterförordningen
Vägtrafikskattelagen
Växtförädlarrättslag

Yrkestrafiklagen